

СЛІД ЗІРКИ ПОЛИН

(Національний музей Чорнобиль)

Минув 19-й рік від трагічної події на Чорнобильській АЕС, що увійшла в історію людства як найбільш жахлива катастрофа ХХ сторіччя. Проблеми, породжені нею, і досі є проблемами сьогодення. На жаль, вони будуть нагадувати про себе й нашим нащадкам. Чорнобиль постав перед нами як небезпечний фактор можливої загибелі

цивілізації, примусив визнати необхідність вчитися на власних помилках, мудро використовувати новітні технології. Він став новим викликом людству, дав йому можливість пересвідчитися, що в межах його відповідальності сьогодні знаходиться сама планета Земля.

Далі на 6-7 стор.

СЛІД ЗІРКИ ПОЛИН

(Національний музей Чорнобиль)

Продовження. Початок на 1-ій стор.

Пам'ятна стела чорнобильцям біля входу в музей

Експозицію Національного музею "Чорнобиль" створено з метою допомогти людству усвідомити постчорнобильську ситуацію, засвоїти уроки Чорнобиля в усіх сферах життя та не дати світові забути ці уроки. Всемогутність і безсилля людини продемонстрував Чорнобиль і залишив застереження поколінням наступних тисячоліть. Але людина повинна сповна нести відповідальність за свої діяння - такий є лейтмотив музейної експозиції. Над входом до неї ми читаємо: "Est dolendi modus, non est timendi. Є межа у печалі, тривога не має межі".

Наш унікальний музей працює в Києві на древньому Подолі вже тринадцять років. За роки існування він став музеєм національної трагедії, музеєм - пам'яттю, музеєм - надією, музеєм - символом нездоланності українського народу в найстрашніших випробуваннях. Двадцять шостого квітня 1996 року Указом Президента України йому надано статус Національного.

Переступивши поріг музею, ви одразу ж опиняєтесь перед шлагбау-

мом, який зупиняє вас на Чорнобильській дорозі тривожно блимаючими вогниками. Символічна Чорнобильська дорога і є входом до музейної експозиції. На дорозі намальована вирвана з коренем яблуня - біблійне дерево життя, дерево пізнання добра і зла, а її живі, червоні плоди, мов людські долі, котяться по дорозі вам назустріч. Уздовж дороги над нашими головами, у нашій пам'яті - дороговкази, на яких назви 76 міст і сіл України, погублених радіацією. Дорога веде в Чорнобильську зону - зону відселення, зону відчуження.

Не одну тисячу років на цій землі безперечно жили люди. Тепер у бур'янах лани й городи, занедбані подвір'я, кинуті напризволяще будинки, занатапана земля. Урвався живий природний зв'язок, зв'язок поколінь. Родовід перервався. Хто житиме отут у прийдешньому - через 24 тисячі років (саме такий період напіврозпаду плутонію - радіоактивної речовини, якою забруднено поліську землю...

А 160 тисяч жителів українського Полісся, що з коренем вирвані з рід-

ної землі атомною стихією, немов оці червоні яблука пообіч Чорнобильської дороги розкошилися світами.

Над дорогою хоругва з храму Іоанна Богослова, що стоїть в селі Товстий Ліс забруднений радіацією. Саме голос Іоанна Богослова з глибини століть попереджав нас: "Хто має вуха, хай чує... І засурмив третій Янгол, - і велика зоря спала з неба, палаючи, як смолоскип. І впала вона на третину річок і на водні джерела. А ймення зорі тій Полин, і стала третиною води, як полином, і багато людей помирало з води, бо згіркла вона". Чорнобиль - це вид полину, що зростає лише в українському та білоруському Поліссі. Прийшов час зупинитися і задуматися - хто ми є і навіщо на цій землі?

При вході в експозиційний зал нас зустрічає іконостас, зібраний зі справжніх реліквій духовної культури Полісся. Його фрагменти привезено науковими співробітниками музею з Воскресенського храму, найдревнішого в Поліссі (1773 рік). Храм, пограбований мародерами, згорів вщент у травні 1996 року. Пам'ять про нього для нащадків береже наш музей. Двері іконостасу обплутано колючим дротом, на якому висить знак - жовтогарячий трилисник "Обережно, радіація!". У порожніх очницях іконостасу - силуети в захисних костюмах і респіраторів. Зі стін залу на нас дивляться чорнобильські вікна, багатьом із них не одна сотні років.

У центрі залу на "п'ятаку" атомного реактора Чорнобильської АЕС встановлено покров з храму Архистратига Михаїла (с. Красне), під яким замість купелі, де освячували народження нової людини, гойдається поліський човен - символ Ноевого ковчега. Саме він врятував земне життя під час Всесвітнього потопу. А Чорнобильська трагедія - не є певним чином потопом, від якого до цих пір намагаємось врятувати майбутню землю - дітей. Тому човен

наповнений іграшками. Їх залишають діти, які відвідують музей.

Над покровом - два янгели: білий і чорний, добро і зло, вічна боротьба. Під крилами білого янгела - портрети маленьких українців, що народилися після катастрофи, але залишилися її заручниками. Саме в цьому експозиційному залі можна поміркувати про те, що призвело до 26 квітня 1986 року і як зробити так, щоб такого більше ніколи і ніде не трапилося...

Дві інших зали присвячено аварії і найважливішим подіям під час її ліквідації. Відвідувачі дізнаються про них через долі сотень тисяч ліквідаторів - людей різних професій: військових, пожежників, міліціонерів, шахтарів, будівельників, лісників, зв'язківців, вчених - всього більш як 600 тисяч людей.

Унікальні експонати - розсекречені документи, мапи, фотографії, особисті речі ліквідаторів, інші реліквії із зони відчуження, які тепер зберігаються в музеї (старовинні ікони, витвори народних майстрів, ремісників, речі народного побуту Полісся) - змушують замислитись про найболючіші проблеми сьогодення: екологічні, соціальні, духовні збитки, заподіяні катастрофою. Численні матеріали розповідають про героїчні дії ліквідаторів, які рятували планету Земля від страшного лиха, не шкодуючи свого здоров'я і життя.

Сьогодні експозицію музею розташовано в декількох залах, вона налічує близько семи тисяч експонатів. А в 1992 році їх нараховувалось лише декілька сотень.

Чимало представлено в музеї документів, які оприлюднено вперше. Вони допомагають ширше осягнути планетарний масштаб Чорнобильської катастрофи, яку слід розцінювати як останній й найпереконливіший заклик до ядерного роззброєння, спільної боротьби за екологічну чистоту планети, пріоритет загальнолюдських цінностей в розвитку світової цивілізації.

Музейну експозицію оснащено сучасними аудіовізуальними та інформаційно-довідковими технічними засобами, діючою трьохфазною діармою "Чорнобильська АЕС до, під час, та після аварії", діючими макетами, які розширюють хронологічні та тематичні межі музею, підсилюють достовірність експозиції. Тут можна побачити унікальні відеоматеріали, комп'ютерні програми про катастрофу, її наслідки. На стелі одного з експозиційних залів працює електронна карта атомних електростанцій, розташованих на планеті Земля. Спеціальна комп'ютерна програма "Чорнобильський слід" демонструє рух радіаційної хмари по земній кулі в квітні - травні 1986 року.

У квітні 1998 року в експозиційному залі встановлено електронну Книгу пам'яті учасників ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС. До неї вже занесено прізвища більш як 5 тисяч ліквідаторів.

Автор художньо-дизайнерської концепції музею народний художник України А.Гайдамака. Створені ним художньо-емоційні, філософські образи несуть значне тематичне навантаження, допомагають глибше осмислити загальнолюдську трагедію ХХ сторіччя.

Велика кількість матеріалів, які зберігаються в музеї, є наслідком науково-дослідної та пошукової роботи працівників музею, спеціальних експедицій у зону відчуження, відряджень у регіони України. У спеціально обладнаному фондосховищі зберігаються десятки тисяч історичних реліквій, які чекають своїх дослідників.

Багато уваги приділяють працівники музею роботі з молоддю. Для школярів, учнів та студентів проводяться не лише екскурсії, а й уроки пам'яті, зустрічі з ліквідаторами, вченими, кінодокументалістами, письменниками, організуються конференції, диспути, музично-поетичні вечори, конкурси, екологічні свята, перегляди тематичних відеофільмів тощо.

Музей підтримує зв'язки з установами та орга-

нізаціями, приватними особами в країні та за кордоном, які цікавляться чорнобильськими проблемами, допомагають постраждалим.

Значна частина експозиції розповідає про допомогу Україні у подоланні наслідків Чорнобильської катастрофи з боку світової спільноти. Ніхто з відвідувачів музею, з якої б країни він не був, не залишається байдужим до цієї трагедії. Кожного дня ми чуємо слова вдячності і співчуття. Вражені побаченим в музеї, вони потім надсилають нові експонати для наших експозицій: газети, журнали, документи тощо. Газету "The New York Times" від 29 квітня 1986 року з сертифікатом справжності, яка вже стала раритетом, придбав для нас в Історичному Газетному Архіві США пан Брайан Томасіно. Належне місце в експозиції зайняла картина американської поетеси та художниці Лони Шелтон "Вирвані з коренем". Цей твір виповнено у манері поетичного живопису, стилі, який створила сама авторка. Якщо уважно придивитися, можна побачити, що кожний міліметр картини заповнений віршами. Ідея вірша та картини з'явилася у авторки після відвідування Національного музею "Чорнобиль", районів України, які постраждали внаслідок ядерної катастрофи. Авторка передала цю картину в дар музею.

У нашому виставковому залі постійно експонуються роботи художників, фотомитців, народних майстрів, присвячені чорнобильській темі, місцю людини в світі, проблемам екології та майбутнього планети. В цьому році ми відкрили вже 59-ту виставку. Наші відвідувачі бачили й міжнародні виставки - з фондів Хіросімацького Мирного меморіального музею (Японія), з архіву Ватикану, з приватної колекції італійського художника Паоло Чимоні.

Фотовиставка "У зоні зупиненої цивілізації. Культурні споруди та

Продовження на 7-ій стор.

СЛІД ЗІРКИ ПОЛИН

(Національний музей Чорнобиль)

Закінчення. Початок на 1-ій, 6-ій стор.

некрополі 30-кілометрової зони" разом з реліквіями, що зберігаються у фондах музею (предметами духовної і матеріальної культури мешканців Полісся, фотографіями з їхніх родинних архівів) у вересні 1997 року були представлені на виставці під назвою "На цій знедоленій землі" у м. Ерфурті в рамках Днів культури України в Німеччині.

Восени 2003 року британці побачили виставку дитячого малюнку "Чорнобильська катастрофа: дитячий погляд", яку

музей демонстрував в Лондонській Міжнародній галереї дитячого мистецтва.

Про існування Національного музею "Чорнобиль" відомо далеко за межами нашої країни. Незвичайність та філософічність його експозиції відзначає преса багатьох країн світу. За останні 9 років музей відвідали представники 78 держав. В їхньому числі Президент Грузії Михайло Саакашвілі, віце-президент США Альберт Гор, Генеральний секретар ООН Коффі Анан, Голова Парламентської Асамблеї Ради Європи лорд

Девід Рассел Джонстон, Голова Єврокомісії Романо Проді, заступник Генерального секретаря ООН з гуманітарних питань Кензо Ошима, Президент ОБСЕ Адріан Северин, виконавчий директор ЮНІСЕФ Керол Белламі, відомий бразильський письменник Пауло Коельо, голови та члени урядів, парламентарії багатьох країн світу, представники міжнародних союзів і організацій тощо.

Музей став справжнім місцем роздумів про минуле та майбутнє людства, місцем збереження пам'яті, храмом надії та

Свейська делегація в музеї

спасіння, куди приходять сотні тисяч людей різного віку, національності, віросповідання, аби пом'янути жертви Чорнобиля, згадати і вшанувати земним укліном ліквідаторів, які захистили і продовжують захищати не лише Україну, а й усе людство, подякувати тим країнам світу, які простягнули руку допомоги нашим дітям, постраждалим від Чорнобильської катастрофи.

*Ганна
КОРОЛЕВСЬКА,
заступник директора
музею з наукової
роботи, заслужений
працівник культури.
Фото
Валерія КРИМЧАКА.*

Від редакції: наразі Національний музей "Чорнобиль" на роздоріжжі - очікує вирішення своєї долі, оскільки Міністерство внутрішніх справ України, якому він належить, вже публічно, вустами свого міністра Юрія Луценка, відмовилось від його подальшого опікування: "Музей відомству непотрібний, наша справа - злочинців ловити".

Зараз очікується рішення на урядовому рівні: кому віддати цей унікальний музей - МНС України чи Мінкультури? Скоріше б! Редакції "Вісника Чорнобиля" неабайдуже, коли музей знову почне повноцінно працювати, готуватися до відзначення 20-х роковин Чорнобильської катастрофи, адже ми свого часу підтримали ідею створення цього музею друкованим словом, допомагали у збиранні частини експонатів. Нам неабайдужа його доля, як вона неабайдужа всім, хто мав відношення до його створення, становлення, хто хоч раз побував у ньому, кому неабайдужа пам'ять про ліквідаторів і постраждалих. Доля Поліської землі.

Тому закликаємо всіх, від кого це залежить: вирішуйте швидше, дайте музею працювати, - час для всіх пліне невпинно і незворотно.

Поліський човен з дитячими іграшками - символ Ноевого Ковчегу